

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací materiál vytvořený v projektu OP VK

Název školy:	Gymnázium, Zábřeh, náměstí Osvobození 20
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0211
Název projektu:	Zlepšení podmínek pro výuku na gymnáziu
Číslo a název klíčové aktivity:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Anotace

Název tematické oblasti:	Dějiny pozdního středověku a novověku do roku 1848
Název učebního materiálu:	Osvícenský absolutismus v českých zemích
Číslo učebního materiálu:	VY_32_INOVACE_D0214
Vyučovací předmět:	Dějepis
Ročník:	3. ročník čtyřletého (7. ročník osmiletého) gymnázia
Autor:	Mgr. Milan Kratochvíl
Datum vytvoření:	16. 9. 2013
Datum ověření ve výuce:	17. 9. 2013
Druh učebního materiálu:	pracovní list
Očekávaný výstup:	Definuje uplatnění osvícenství při správě státu na příkladu habsburské monarchie, stanovuje důsledky reformem.
Metodické poznámky:	Materiál lze použít při individuální i skupinové práci, po jednotlivých úkolech i vcelku. Zadání po probrání učiva, časová náročnost 30 - 45 minut (v závislosti na individuální či skupinové práci, dispozici třídy atd.).

Osvícenský absolutismus v českých zemích - pracovní list

1. Má jeden každý poddaný právo, jedině na předběžné ohlášení a neodplatně k obdržení mající ceduli, v stav manželský vstoupiti. Jakož i taky
 2. jednomu každému poddanému na vůli se zanechává, že on ...z panství se odstěhovati, a někde jinde v zemi se usaditi anebo službu hledati může...
 3. Můžou se poddaní dle libosti řemeslům a kunstům etc. učiti a bez vejhostných listů, který beztoho již zcela přestávají, k svému vyživení potřebný vejdělek tu, kdeby ho najíti mohli, hledati.
 4. Nebudou poddaní povinni, budoucně nějaké dvorské služby víceji konati. Však ale
 5. budou oni poddaní, kteří od otce a matky osiřeli jsou, ... povinni sirotčí léta ... na dvorské služby vynaložiti... A poněvadž:
 6. všechny ostatní roboty, naturální a peněžité daně, jenž z dodacích gruntův k vykonání jsou a ku kterému poddaní i taky po vyzdvižené tělesné poddanosti zavázání zůstanou, v našich Českých zemích dle robotních patentův beztoho vyměřené a ustanovené jsou: tak i mimo nich nikde něco víceji poddaným uložití nemůže...
- Konečně vyznívá se samo od sebe, že poddaní svým gruntovním vrchnostem i taky po vyzdvižené tělesné poddanosti... zavázání zůstanou.

Dokument: _____

Autor: _____

Vydán: _____

Zakroužkuj správnou odpověď (odpovědi):

1. Osvícenství je myšlenkový proud opírající se o:

- a) církevní dogmata
- b) přírodní vědy
- c) víru v člověka, jeho rozum a schopnosti

2. Osvícenství se nejmórazněji projevílo:

- a) v Anglii
- b) ve Francii
- c) v Německu
- d) v Rusku

3. Marie Terezie se stala císařovnou Svaté říše římské:

- a) 1740
- b) 1743
- c) 1765
- d) nikdy nebyla císařovnou

4. Tereziánský trestní zákoník a soudní řád:

- a) předpisoval postup soudu a výši trestů
- b) zakazoval nelidské tresty
- c) nevešel v platnost
- d) zrušil trest smrti

5. Marie Terezie v rámci hospodářských reforem:

- a) podporovala rozvoj manufaktur
- b) zrušila celní hranice mezi českými, rakouskými a uherskými zeměmi
- c) zavedla jednotnou soustavu měř a vah
- d) zavedla jednotný peněžní systém

6. Za vlády Marie Terezie došlo:

- a) k zrušení nevolnictví
- b) k zrušení roboty
- c) k 1. sčítání domů a lidu
- d) k soupisu a zdanění poddanské i panské půdy

7. Nejdůležitější reformy Josefa II. spadají do oblasti hospodářské a náboženské. O které dvě nejdůležitější reformy se jedná, v kterém roce byly vydány?

8. V rámci tzv. válek o Slezsko se boje odehrávaly i v okolí Olomouce. Ke které významné bitvě zde došlo? Kdo velel rakouským vojskům?

9. Války o Slezsko probíhaly za panování v habsburské monarchii. Kolik těchto válek proběhlo a s jakým výsledkem?

10. Vysvětlí pojmy:

MERKANTILISMUS _____

RAABIZACE _____

Osvícenský absolutismus v českých zemích - pracovní list (ŘEŠENÍ)

1. Má jeden každý poddaný právo, jedině na předběžné ohlášení a neodplatně k obdržení mající ceduli, v stav manželský vstoupiti. Jakož i taky
 2. jednomu každému poddanému na vůli se zanechává, že on ...z panství se odstěhovati, a někde jinde v zemi se usaditi anebo službu hledati může...
 3. Můžou se poddaní dle libosti řemeslům a kunstům etc. učiti a bez vejhostných listů, který beztoho již zcela přestávají, k svému vyživení potřebný vejdělek tu, kdeby ho najíti mohli, hledati.
 4. Nebudou poddaní povinni, budoucně nějaké dvorské služby víceji konati. Však ale
 5. budou oni poddaní, kteří od otce a matky osiřeli jsou, ... povinni sirotčí léta ... na dvorské služby vynaložiti... A poněvadž:
 6. všechny ostatní roboty, naturální a peněžité daně, jenž z dodacích gruntův k vykonání jsou a ku kterému poddaní i taky po vyzdvižené tělesné poddanosti zavázání zůstanou, v našich Českých zemích dle robotních patentův beztoho vyměřené a ustanovené jsou: tak i mimo nich nikde něco víceji poddaným uložití nemůže...
- Konečně vyznívá se samo od sebe, že poddaní svým gruntovním vrchnostem i taky po vyzdvižené tělesné poddanosti... zavázání zůstanou.

Dokument: Patent o zrušení nevolnictví

Autor: Josef II.

Vydán: 1781

Zakroužkuj správnou odpověď (odpovědi):

1. Osvícenství je myšlenkový proud opírající se o:
 - a) církevní dogmata
 - b) přírodní vědy
 - c) **víru v člověka, jeho rozum a schopnosti**
2. Osvícenství se nejvýrazněji projevilo:
 - a) v Anglii
 - b) **ve Francii**
 - c) v Německu
 - d) v Rusku
3. Marie Terezie se stala císařovnou Svaté říše římské:
 - a) 1740
 - b) 1743
 - c) 1765
 - d) **nikdy nebyla císařovnou**
4. Tereziánský trestní zákoník a soudní řád:
 - a) **předpisoval postup soudu a výši trestů**
 - b) **zakazoval nelidské tresty**
 - c) nevešel v platnost
 - d) zrušil trest smrti
5. Marie Terezie v rámci hospodářských reforem:
 - a) **podporovala rozvoj manufaktur**
 - b) zrušila celní hranice mezi českými, rakouskými a uherskými zeměmi
 - c) **zavedla jednotnou soustavu měř a vah**
 - d) **zavedla jednotný peněžní systém**
6. Za vlády Marie Terezie došlo:
 - a) k zrušení nevolnictví
 - b) k zrušení roboty
 - c) **k 1. sčítání domů a lidu**
 - d) **k soupisu a zdanění poddanské i panské půdy**
7. Nejdůležitější reformy Josefa II. spadají do oblasti hospodářské a náboženské. O které dvě nejdůležitější reformy se jedná, v kterém roce byly vydány?
Hospodářské – patent o zrušení nevolnictví 1781 – zrušení feudálních přežitků
Náboženské – toleranční patent 1781 – povolena nekatolická vyznání
8. V rámci tzv. válek o Slezsko se boje odehrávaly i v okolí Olomouce. Ke které významné bitvě zde došlo? Kdo velel rakouským vojskům?
Bitva u Domašova nad Bystřicí – generál Ernst Laudon
9. Války o Slezsko probíhaly za panování Marie Terezie v habsburské monarchii. Kolik těchto válek proběhlo a s jakým výsledkem?
Tři – ztráta Slezska (kromě Opavska, Krnovska, Těšínska...)
10. Vysvětli pojmy:
MERKANTILISMUS – **ekonomická teorie, převaha vývozu nad dovozem, protekcionářství, koncentrace drahých kovů...**
RAABIZACE – **poddanská a pozemková reforma, snaha o omezení roboty, zvýšení zemědělské produkce**

Zdroj: archiv autora